

Uvodna riječ

OD UREDNIČKOG STOLA: DESETLJEĆE PREDANOSTI I SURADNJE UZ ZAHVALE NA POVJERENJU I PODRŠCI

Poštovano čitateljstvo, poštovane kolegice i kolege, članice i članovi Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu,

S dubokom zahvalnošću i osjećajem ponosa obraćam vam se na završetku svoje uredničke dužnosti na našem najvažnijem kaznenopravnom časopisu – Hrvatskom ljetopisu za kaznene znanosti i praksu. Imala sam čast služiti kao glavna urednica od 2015. godine, a prethodno me uredništvo časopisa na sjednici 28. lipnja 2004. predložilo za tadašnju funkciju tajnice – tehničke urednice (v. Uvodnik br. 1/2004). Tu sam dužnost formalno preuzela od profesora Ive Josipovića 2006. i obnašala je sve do 2014., kada me naslijedila profesorica Elizabeta Ivičević Karas. Već sljedeće godine, 2015., Upravni odbor Udruženja izabrao me je za glavnu urednicu. Tijekom protekla dva desetljeća, a osobito u posljednjih deset godina, nastojala sam ispuniti obećanje dano prilikom preuzimanja dužnosti glavne urednice u Uvodniku Ljetopisa br. 2/2015.

Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu zasadio je akademik Davor Krapac prije točno tri desetljeća objavom prvog broja Ljetopisa posvećenog 8. savjetovanju Udruženja, davne 1994. godine. Od tada pa sve do danas Ljetopis je neprekidno, dva puta godišnje, davao plodove, i ovaj optimalan broj svezaka po godini poticao je znanstvenice i znanstvenike te stručnjakinje i stručnjake iz prakse na redovito pisanje radova u kaznenopravnom području. Kroz godine izlaženja broj godova ovog „stabla“ kontinuirano se povećavao i ono je postajalo deblo hrasta hrvatske kaznenopravne misli, koje je svake godine po dva puta rađalo brojne aktualne, analitičke, teorijske, deskriptivne, informativne, kazuističke i druge vrste plodova s kaznenopravnim okusima. Kroz zadnje desetljeće krošnja ovog stabla postala je razgranata i plodna, a Ljetopis je po broju i kvaliteti radova ostao nezaobilazna biblioteka, neprekidno nadopunjavana novim izvorima za proučavanje povijesti, teorije i prakse za hrvatske kaznenjake i druge stručnjake iz kaznenog područja. Nema sumnje da je Ljetopis postao ne samo simbol hrvatskog kaznenog prava već i publikacija koja nadmašuje standarde mnogih drugih europskih zemalja. Rezultati koji su ostvareni u prošlom desetljeću to jasno potvrđuju.

No pronicljive čitateljice koje prate sadržaj Ljetopisa primijetile su da, za razliku od broja 1. iz 2004. i iz 2014., u ovoj 2024. godini nije objavljen popis i kazalo svih radova prema autorima, područjima, kategorizaciji i ključnim

riječima na hrvatskom i engleskom jeziku za posljednjih deset godina. Naime, dok su do prije dva desetljeća tiskana kazala bila ključan alat za istraživačice, urednice i znanstvenice, razvoj znanstvenih i stručnih digitalnih baza podataka omogućio je brže, funkcionalnije i preciznije pretraživanje, uz korištenje ključnih riječi, filtara i drugih naprednih opcija. Uredništvo Ljetopisa stoga je zaključilo da je objava popisa radova i kazala tehnološki prevladan način pretraživanja, koji je izgubio svoju svrhu. Međutim, kako bi se zadržala tradicija dokumentiranja povijesti publikacije i osigurao pregled rezultata uredničkog rada u posljednjem desetljeću, odlučeno je objaviti sažeti statistički prikaz broja objavljenih radova prema područjima i kategorizacijama uz analizu trendova, što je i ekonomičnija alternativa bez dodatnog opterećenja publikacije.

Kako bi podaci bili komparabilni s onima iz prethodnih desetljeća (I. razdoblje: 1994.–2004.; II. razdoblje: 2004.–2014.) prikazat će se podaci od broja 2/2014 do broja 1/2024. Slijedeći profil, strukturu i rubrike časopisa kako ih je postavio njegov utemeljitelj akademik Krapac, u zadnjem desetogodišnjem razdoblju objavljeno je deset volumena Ljetopisa (22–31), s ukupno 20 svezaka i više od 300 bibliografskih jedinica. Među njima je 175 znanstvenih članaka (80 izvornih, 87 preglednih i 8 prethodnih priopćenja), 39 stručnih članaka, 26 prikaza, 23 priloga sudske prakse, od kojih mnogi sadrže analize više sudskih odluka (prof. Novoselec), 20 uvodnika te niz ostalih priloga, uključujući i nekrologe, pozdravne govore, sažetke ili izlaganja sa skupova, prijevode i sl.

Iako je broj od 300 objavljenih radova impozantan i uredništvo je na njega s pravom ponosno, primjetan je trend pada ukupnog broja priloga kroz tri desetljeća (I. 382; II. 364; III. 300), za što je, u manjoj mjeri, zaslužan blagi pad broja znanstvenih radova (I. 186; II. 192; III. 175), a u većoj mjeri značajno smanjenje broja stručnih članaka za 2,5 puta (I. 106; II. 96; III. 39) te prepolovljen broj prikaza (I. 57; II. 48; III. 26). Iz navedenih podataka i osobnih spoznaja može se zaključiti da je smanjenje broja priloga rezultat kako evolucije uređivačke politike tako i promjena u znanstveno-stručnom okruženju. U razdoblju osnivanja i prvim godinama rada časopisa strateški odabir uredništva bio je osigurati široku zastupljenost i veći broj priloga kako bi se časopis etablirao i privukao što širu publiku i što veći broj autora. U posljednjem desetljeću uređivačka politika favorizirala je kvalitetnije radove te je stavila fokus na kvalitetu umjesto na kvantitetu podignuvši kriterije za objavu kroz strogi recenzentski postupak. Stavljajući naglasak na originalnost, teorijski, praktični i društveni doprinos te metodološku rigoroznost, Ljetopis se prilagodio standardima objavljivanja usporedivim sa zapadnoeuropskim časopisima, što je rezultiralo smanjenjem broja prihvaćenih radova, osobito stručnih i prikaza, ali i povećanjem kvalitete te znanstvene i društvene relevantnosti

objavljenih radova. Dodatni su razlog smanjenom priljevu priloga promjene u uvjetima napredovanja znanstvenika, koje su ograničile broj radova koji se mogu objaviti u jednom časopisu, što je preusmjerilo radove na druge časopise, bez obzira na to što zbog njihove široke tematike oni neće doprijeti u istoj mjeri do kaznenopravne publike kojoj su prvenstveno namijenjeni.

U odnosu na prevalentnu vrstu područja u kojem su zastupljeni znanstveni i stručni radovi, od kojih se mnogi nalaze u više područja, analiza pokazuje da je u zadnjem desetljeću najveći broj radova objavljen u području kaznenog procesnog prava (65), zatim kaznenog prava (44), dok se na treće mjesto probilo propulzivno područje europskog kaznenog prava (36). Slijede prekršajno pravo (13), povijest kaznenog prava (10), maloljetničko kazneno pravo (8), strano kazneno pravo (0), penologija – kazneno izvršno pravo (6), kriminologija (3), kriminalistika (2) i sudska medicina (1).

U odnosu na prethodna desetljeća prvo se može zaključiti da je Ljetopis zadržao svoju tematsku širinu i multidisciplinarnost jer obuhvaća radove iz svih jedanaest područja. Međutim znanstvena i stručna literatura živi je organizam, koji se prilagođava društvenom kontekstu iz kojeg izrasta, što neizbježno dovodi do razlike u produkciji u pojedinim područjima, kao i do nastanka novih. Najistaknutiji je primjer prilagodbe novim izazovima europsko kazneno pravo, koje se u drugom desetljeću javilo s 10 radova, a u ovom je desetljeću doživjelo intenzivan rast do 36 radova zahvaljujući članstvu Hrvatske u Europskoj uniji, kao i nužnosti integracije domaćeg pravosudnog sustava u europski. Nasuprot tome nestalo je područje stranog kaznenog prava (I. 24; II. 21; III. 0) zbog prelaska u područje europskog prava, kao i integracije porredbenopravnih analiza u radove iz područja materijalnog i procesnog prava. U odnosu na zastupljenost radova iz materijalnog i procesnog kaznenog prava došlo je do preokreta i dok je kazneno pravo dominiralo u prvoj dekadi, kazneno procesno pravo preuzelo je blagi primat u drugoj dekadi, da bi u trećoj razlika postala značajna (KP:KPP - I. 75:59; II. 104:111; III. 44:65).

U pogledu drugih vidljivih trendova može se zaključiti da se značajno smanjivao broj radova iz kriminalistike, kriminologije i penologije, nedvojbeno uvjetovan jačanjem kriminalističkog časopisa Policijska i sigurnost (I. 17; II. 5; III. 2), kao i časopisa Kriminologija & socijalna integracija (kriminologija: I. 24; II. 15; III. 3; penologija: I. 28; II. 21; III. 6). Najveći pad zabilježen je u području međunarodnog kaznenog prava (I. 37; II. 12; III. 2), što se može pripisati završetku rada Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, djelovanju stalnog Međunarodnog kaznenog suda izvan naše regije, kao i opadanju kaznenih postupaka za međunarodne zločine pred domaćim sudovima, što je smanjilo interes akademske i stručne zajednice za ovo područje. Značajan pad bilježi i prekršajno pravo (I. 43; II. 20; III. 13), što se ne bi moglo objasniti padom društvene ili pravne relevantnosti niti stabilizacijom pre-

kršajnog zakonodavstva, već smanjenjem interesa za ovo područje te pomicanjem fokusa na rastuća područja kao što je europsko pravo. S druge strane, područja poput povijesti kaznenog prava (I. 16; II. 11; III. 10), maloljetničkog kaznenog prava (I. 12; II. 10; III. 8) te sudske medicine i psihijatrije (I. 2; II. 1; III. 1) pokazuju priličnu stabilnost, što upućuje na kontinuirani interes za ova područja.

Nakon što je prethodna analiza pokazala da je i u zadnjem desetljeću konstanta Ljetopisa ostala objava kvalitetnih, raznolikih i korisnih radova, podsjetit ću na njegovo osuvremenjivanje kroz objavu radova na stranim jezicima, tehnološki napredak i vizualne promjene, detaljno opisane u Uvodniku br. 1/2016. Tijekom posljednjih deset godina, Ljetopis nije samo povremeno objavljivao radove na engleskom jeziku, već je, uz potporu europskog projekta Pravnog fakulteta u Zagrebu, uspio objaviti i cijeli svezak br. 1/2020, a ukupno je objavljeno 30 radova na engleskom jeziku. Od 2016. godine došlo je do promjene izgleda naslovnice prema rješenju akademskog slikara Mihajla Arsovskog, koji je osmislio i prvotnu naslovnicu, kao i do promjene naziva časopisa iz „Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu“ u „Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu“, što je bila posljedica prihvaćanja tvrdnje profesora Petra Novoselca o nerazdvojjivosti prava i prakse. Također, kako bi odgovorio na izazove suvremenosti, Ljetopis je ušao u novu tehnološku eru svojeg izdavanja postajući elektroničkim časopisom, koji je u cijelosti dostupan javnosti na internetu. Osim što je Ljetopis postao svima dostupno javno dobro, elektronička objava časopisa osigurala je i daljnje prednosti, kao što je pojednostavnjenje rada uredništva, ali i osiguranje transparentnosti cijelog postupka prijavljivanja, recenziranja i objavljivanja radova. Ipak, nenadoknadivi užitak listanja tiskanog časopisa nije izostao, jer je Ljetopis nastavio izlaziti kao tiskana knjiga.

Zadnje je desetljeće obilježeno razvojem slobode akademskog i profesionalnog izražavanja u kaznenopravnom području. Pri tome se ne radi samo o prakticiranju temeljnog ljudskog prava, već o elementu koji je ključan dio razvoja znanstvene, obrazovne i stručne djelatnosti u svakom području. Kako je istaknuto u Uvodniku br. 2/2020, u zadnjih deset godina Ljetopis nije bio forum za apologetsko prezentiranje pitanja o kojima se svi slažemo, o neprijepornim sudskim odlukama i o zakonima koje je potrebno samo predstaviti i opisati, već forum za javnu stručnu i znanstvenu raspravu o spornim normativnim rješenjima, upitnim pravosudno-organizacijskim reformama, za propitivanje policijske, pravosudne i sudske prakse, odnosno forum u kojem bi se, kako bi rekao Kant, svatko među nama mogao “drznuti izigravati filozofa“. Ljetopis je tako zahvaljujući radovima i priložima brojnih autorica i autora, uključujući i brojne uvodnike glavne urednice, progovorio o mnogim dvojbenim i neugodnim temama za kazneno pravosuđe, zakonodavca i Ustav-

ni sud, te se time ozbiljio kao platforma za otvorenu raspravu o najvažnijim društvenim pitanjima jedne istinske kaznenopravne intelektualne zajednice. U prihvaćanju slobode izražavanja u suprotstavljanju mišljenja i znanstvenim suočavanjima, kao i neovisnosti uredničkog rada, Uredništvo je uvijek imalo podršku Upravnog odbora Udruženja, kao i njegove predsjednice dr. sc. Laure Valković. Udruženje kao izdavač Ljetopisa stvorilo je ovaj dragulj hrvatske kaznenopravne misli zahvaljujući njegovanju temeljnih vrijednosti kao što su stručnost, neovisnost i odgovornost te sam sigurna da će te vrijednosti ostati trajni oslonac budućim generacijama pravnicā, znanstvenice i pravnih stručnjakinja.

Pred budućim glavnim urednikom ili urednicom, kao i novim uredništvom, ostaje zadaća održavanja postignutih standarda kvalitete, neovisnosti i slobode izražavanja te neovisnosti i slobode uredničkog rada, kao i daljnjeg razvijanja i unapređenja Ljetopisa, poput poticanja pisanja radova u rubrici sudska praksa, u kojoj će pravne stručnjakinje u većoj mjeri razvijati pravnu kulturu komentiranja, kritiziranja i analiziranja zakonskih rješenja i sudskih odluka, te objave većeg broja radova na engleskom jeziku, što će pomoći daljnjem ulasku Ljetopisa u nove međunarodne bibliografske baze.

Zaključno, željela bih zahvaliti Upravnom odboru Udruženja što mi je, imenujući me za glavnu urednicu i podržavajući me u radu kroz deset godina, omogućio da vodim i sudjelujem u najvažnijem izvanfakultetskom profesionalnom pothvatu uređivanja znanstvenog časopisa te se nadam da sam svojim radom i rezultatima opravdala njihovo povjerenje.

Zahvala Uredništvu Ljetopisa, sastavljenom od vrsnih znanstvenica i znanstvenika sa svih pravnih fakulteta i drugih obrazovnih institucija u kaznenopravnom području, na iznimnoj kooperativnosti, brizi i trudu usmjerenima dobrobiti Ljetopisa te posebno na redovitom odazivanju na sastanke radi rasprave i donošenja brojnih odluka o uredničkim pitanjima.

Posebna zahvala ide recenzenticama i recenzentima, od kojih se u časopisu u kojem radovi prolaze dvostruku anonimnu recenziju, a znatan broj radova prolazi kroz dva kruga recenzija, zahtijeva posebna revnost, savjesnost i trud, kao i idealistički pristup volonterskog rada za dobrobit kaznenopravnog sustava, i bez kojih ovako uspješnog i kvalitetnog časopisa ne bi bilo.

Zahvala i suradnicima Ljetopisa prof. dr. sc. Petru Vukoviću, lektoru za hrvatski jezik, koji nam se pridružio pred jedno desetljeće 2015. godine; našim veteranima Marku Daviesu, lektoru za engleski jezik, te Marinu Jurekoviću koji izrađuje UDK brojeve, najdugovječnijim suradnicima Ljetopisa; kao i Mariji Tomečak, Jasminu Mujinoviću i Vladi Dobovičniku, djelatnicima Pravnog fakulteta u Zagrebu, na pomoći u elektroničkoj objavi časopisa; te posebno Gordani Vinter i ostalim djelatnicima tiskare na pravovremenoj, stručnoj i savjesnoj suradnji.

Posebnu zahvalu dugujem svojim najbližim suradnicima izvršnoj urednici Elizabeti Ivičević Karas (2014.–2021.) i izvršnom uredniku Marinu Bonačiću (2022.–2024.), s kojima sam od prvog dana dijelila nedaće i uspjehe uredničkog života Ljetopisa i koji su se osobno uvjerali u točnost izreke profesora Krapca „da je urednički posao kruh sa sedam kora“.

Zaključno bih zahvalila svim autoricama i autorima, kao i članicama i članovima Udruženja na podršci u obnašanju dužnosti glavne urednice te vjerujem da ćete i nadalje podržavati, kao što ste i do sada podržavali, svojim radovima i interesom Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu kako bi nastavio svoj kapitalan doprinos u širenju stručne i znanstvene suradnje, slobode i izvrsnosti.

Sada, s osjećajem ispunjenja i uvjerenja u budućnost, prepuštam ovu odgovornu ulogu mlađim generacijama, sigurna da će časopis nastaviti napredovati kao oslonac stručne i akademske kaznenopravne zajednice.

----- o -----

Redosljed radova u drugom broju Ljetopisa, koji predstavlja dijelom i zbornik radova izloženih na savjetovanju, određuje, kao i uvijek, Upravni odbor Udruženja. Stoga XXXVII. redovno savjetovanje Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu pod nazivom „Aktualne teme i trendovi u hrvatskom kaznenom pravu“, kao i Ljetopis, započinje radom o govoru mržnje, čija raširenost rezultira sve većom prisutnošću ove teme u pravnoj znanosti pružajući dublje razumijevanje i precizniji pravni odgovor. U radu, koji se oslanja na empirijsko istraživanje kaznenih i prekršajnih predmeta u Hrvatskoj (2016.–2021.), autori Maršavelski, Munivrana i Sučić analiziraju ključne izazove procesuiranja govora mržnje, poput razgraničenja kaznenih djela i prekršaja te učinkovitosti izrečenih sankcija. Poseban naglasak stavljen je na restorativne mjere, poput edukativnih programa i humanitarnog rada koje se kao posebne obveze, ne izriču u praksi, a imaju potencijal smanjiti recidivizam i doprinijeti rehabilitaciji počinitelja. Radi se o iznimno važnom radu, koji donosi preporuke za zakonodavne reforme, jačanje kompetencija pravosudnih tijela te dosljednije tumačenje zakona, čime pledira za veću zaštitu ranjivih skupina. Izvrstan rad docentice Aljinović, jedne od najistaknutijih mlađih autorica sa petim radom u našem časopisu od 2021. godine, osigurao je da savjetovanje i Ljetopis budu u žarištu pravnog i društvenog diskursa o uvođenju femicida kao posebnog kaznenog djela u travnju ove godine. Autorica kroz analizu koncepta femicida i usporedbu domaćeg i stranog zakonodavstva (Malta, Cipar, Belgija, Španjolska) snažno argumentira potrebu njegova reguliranja u KZ-u. Naglašava rodnu dimenziju kao ključnu ističući da prepoznavanje femicida nije diskriminacija, već nužan odgovor na sustavnu

nejednakost uvjetovanu povijesno ukorijenjenim nejednakim odnosima moći između žena i muškaraca. Nazivanje ovog kaznenog djela pravim imenom – femicid – povećava vidljivost problema te potiče društvenu i institucionalnu reakciju u korist zaštite žena. Rad će zasigurno privući interes pravnih stručnjaka i šire javnosti, uključujući i nevladine organizacije. Aktualnosti sadržaja Ljetopisa uvelike doprinosi rad državnog odvjetnika Glavića o kaznenopravnim aspektima Akta o digitalnim uslugama, kojim se popunjava praznina u stručnoj literaturi. Autor se fokusira na naloge za djelovanje protiv nezakonitog sadržaja, davanje informacija te obvezu pružatelja usluga prijavljivanja sumnji na kaznena djela. Povezujući odredbe Akta s međunarodnim, europskim pravom, poredbenim pravom (Njemačka, Austrija i Francuska) i pozitivnim hrvatskim pravom (ZKP, KZ i ZOPOKD) zaključuje da Akt predstavlja značajan korak u borbi protiv internetskog kriminaliteta, uz nužnost daljnje prilagodbe, edukacije i koordinacije na nacionalnoj razini. Članak o kaznenom djelu krijumčarenja migranata autorica Masar i Štrucelj bavi se iznimno aktualnom temom donoseći temeljit uvid praktična rješenja procesuiranja ovog učestalog kaznenog djela u Hrvatskoj, s posebnim fokusom na praksu Općinskog suda u Karlovcu. Autorice analitički obrađuju statističke podatke i konkretne izazove u procesuiranju, poput organizacije dokaznih radnji, razlikovanja oblika i modaliteta kaznenog djela i osiguravanja tumača. Sveobuhvatni rad na temu kaznenoprocenog klasika – izuzeće u kaznenom postupku – napisali su Parenta i Kos analizirajući aspekte nepristranosti sutkinja i vještakinja kroz pravne standarde koji osiguravaju to jamstvo na nacionalnoj, poredbenoj i međunarodnoj razini. Rad istražuje normative osnove i praksu Ustavnog suda RH, Vrhovnog suda RH i ESLJP-a o izuzeću, s posebnim osvrtom na recentni predmet “Agrokor”. Kroz kritičku analizu normativnog okvira i prakse autori pružaju cjelovitu sliku primjene instituta izuzeća u hrvatskom kaznenom postupku. Tema učinkovito preispitivanje zakonitosti lišenja slobode, kojom se bavi autor Ramadanović, spada u bezvremenske teme ustavnog i kaznenog procesnog prava, čiji se sadržaj još od doba habeas corpusa do danas normativno i jurisprudencijski razvija. Uz pregled ključnih stavova i standarda ESLJP-a, Ustavnog suda i hrvatskih sudova, autor upozorava na nedostatke i nudi vrijedne smjernice za unapređenje zakonodavnog i pravosudnog okvira. Rad pruža dragocjen doprinos raspravi o unapređenju pravne zaštite u kaznenom postupku ističući važnost ravnoteže između javnog interesa i prava pojedinca. O iznimno važnim, ali u praksi neujednačenim pitanjima primjene samostalnih mjera opreza prema neubrojivim osobama pišu Pamić i Jakovljević. Kroz detaljnu pravnu analizu autori razmatraju ključne dvojbe: mogu li se prema neubrojivim okrivljenicima određivati opće mjere opreza ili samo posebne te koje se od tih mjera mogu primijeniti kao samostalne. Upozoravajući na pravne i praktične izazo-

ve, uključujući i pitanje zaštite žrtava i javnosti kada istražni zatvor više nije moguć, a zdravstveno stanje neubrojivog okrivljenika otežava primjenu mjera opreza, autori se zalažu za jasnije propise i dosljedniju primjenu zakona. U radu na temu troškovi kaznenog postupka autori Brđanović i Supančić detaljno analiziraju propise i praksu upozoravajući na nedostatke i probleme. Rad se oslanja na bogato iskustvo sudske i državnoodvjetničke prakse, uključujući i radionice Pravosudne akademije. Razmatraju se ključne dvojbe, poput određivanja obveze plaćanja troškova, predujmljivanja i nagrada odvjetnicima. Posebna vrijednost rada leži u prijedlozima za poboljšanje zakonodavstva i unapređenje pravosudne prakse. Članak Željko Mrljak bavi se složenim, aktualnim i proceduralno intrigantnim pitanjima sudske kontrole procesnih radnji Europskog javnog tužitelja (EJT). Posebnu vrijednost rada predstavlja kritička analiza recentne presude Suda EU-a o tom pitanju, koja nudi liberalniji pristup sudskoj kontroli osnažujući učinkovitost prekograničnih istraga, uz poštivanje načela vladavine prava. Rad pruža značajan znanstveni doprinos raspravi o balansu između učinkovitosti EJT-a i zaštite temeljnih prava pojedinaca, što ga čini neizostavnim štivom za pravne stručnjake na području prava EU-a i kaznenog postupka. Analizu jednog od najosjetljivijih instituta kaznenopravnog sustava, uvjetnog otpusta u praksi Visokog kaznenog suda RH, napisali su Bitanga i Kapikul pružajući uvid u njegovu primjenu kroz konkretne primjere i opsežno istraživanje. Uz sustavan i reprezentativan pregled sudske prakse autori vrsno spajaju teorijske postavke penitencijarnog, izvršnog i kaznenog prava, što je omogućilo ne samo prikaz statističkih trendova već i dubinsku analizu ključnih elemenata koji utječu na odlučivanje. Rad upozorava na zakonitost odluka Visokog kaznenog suda, ali pokazuje i kritične točke, poput povreda kaznenog postupka i neodgovarajuće procjene pojedinih okolnosti. Rad troje autora, Lalić, Brkić i Rizvić, bavi se elektroničkim nadzorom u kaznenom postupku, temom koja već dugo zaokuplja pažnju stručne i šire javnosti, posebno zbog višegodišnjih odgoda u implementaciji ovog instituta kao alata za rasterećenje prenapregnutog zatvorskog sustava. Autori se usredotočuju na pravilnike iz 2022. i 2024. godine, koji su otvorili vrata implementaciji ovog inovativnog alata, a istraživanje koje su proveli pruža vrijedan uvid u stavove sudaca o njegovoj primjeni u različitim fazama kaznenog postupka. Pored analize zakonskog okvira i prakse, autori pružaju smjernice za širu primjenu elektroničkog nadzora ne samo kod uvjetnog otpusta i istražnog zatvora već i kao potencijalni alat za izvršavanje kratkih zatvorskih kazni. Osim znanstvenih i stručnih članaka, popunili smo i rubriku sudske prakse prilogom koji je pripremila odvjetnička vježbenica Čibarić, u kojem analizira odluke Ustavnog suda RH koje su promijenile ustavnosudsku praksu, uz ispunjavanje procesne obveze u slučaju povrede prava na život, posebice u kontekstu provođenja učinkovite istrage ratnih zločina protiv civil-

nog stanovništva. Prikaze dvaju skupova pripremili su asistenti Katedre za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu. Željko Mrljak napisala je prikaz međunarodnog specijalističkog tečaja za mlade penaliste Međunarodnog instituta za kazneno pravosuđe i ljudska prava iz Siracuse na temu „Međunarodno kazneno pravo i trenutačne globalne krize“, koji redovito pohađaju mlađi znanstvenici u Hrvatskoj. Vojvoda je opisao konferenciju „Izazovi hrvatskog prekršajnog prava“, koja je održana u okviru uspostavnog istraživačkog projekta Hrvatske zaklade za znanost „Hrvatsko prekršajno pravo u europskom kontekstu – izazovi i perspektive“ voditelja izv. prof. dr. sc. Marina Bonačića, a na kojem se i sam nalazi u statusu doktoranda.

Nema dvojbe da radovi koji su pred vama predstavljaju vrijednu znanstvenu i stručnu literaturu, koja vam omogućava ne samo profesionalno usavršavanje i prilagođavanje novim trendovima u praksi i zakonodavstvu, već i dubinsko upoznavanje s aktualnim zakonodavnim reformama, europskim i međunarodnim standardima, te šire razumijevanje društvenog konteksta u kojem pravo nastaje, razvija se i primjenjuje. Vjerujemo da smo time opravdali vaše povjerenje i da ćete s veseljem stjecati nove spoznaje čitanjem izvršnih radova u Hrvatskom ljetopisu za kaznene znanosti i praksu.

Glavna urednica

Prof. dr. sc. Zlata Đurđević